

საოჯახო და კერძო კოლექციების მნიშვნელობა
კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის სისტემაში

ურუშაძე თეა
თბილისის საერთაშორისო უნივერსიტეტი "ლიტერა"

კულტურული მემკვიდრეობის დაცვასთან დაკავშირებით მეცნიერების განვითარები თანამედროვე ეტაპზე მრავალი თეორიული და პრაქტიკული პრობლემა იჩენს თავს.

ამ ეტაპზე განსაკუთრებულ ყურადღებას, თავიდან ღრმად შესწავლას, გაანალიზებას და გადაფასებას მოითხოვს, XX ს-ის დასაწყისიდან და პოსტსაბჭოთა პერიოდის ქართული სახვითი ხელოვნება, რათა სრულად გამოვლინდეს შემოქმედებითი პროცესის სტრუქტურა და მისი თავისებურება.

მუზეუმებში დაცული ნაწარმოებების სამეცნიერო კვლევები ბოლომდე სრულ სურათს ვერ ქმნის და ხშირ შემთხვევაში, განვითარების საერთო კონტექსტში ვერ ჯდება.

ქართული სახვითი ხელოვნების განვითარების მნიშვნელოვანი ეტაპების კვლევას ხელს შეუწყობს საოჯახო და კერძო კოლექციებში დაცული მხატვრული ნაწარმოებები, რომლებიც უნდა ავსებდნენ და ჩართულნი იყვნენ ამ პროცესში.

კერძო საკუთრებაში არსებული მხატვრული ნაწარმოებები, გარკვეული პირობების და მიზეზების გამო, სამართლებრივი წესების დაცვით, დღეს დიდი რაოდენობით საქართველოს საზღვრებს ტოვებს, მიმდინარეობს მათი ინტენსიური გადინება, რაც, როგორც თეორიულ ასპექტში, ისე პრაქტიკულშიც დიდ ზიანს აყენებს ქართულ კულტურასა და მეცნიერების დაცვის სისტემას.

წინა ათწლეულებში თითოეული შემომქმედის მიერ შექმნილი მხატვრული ნაწარმოებები, მათი როლი და თვითმყოფადობა ფასდაუდებელია, როგორც მისი შემოქმედების, ასევე ქართული სახვითი ხელოვნების განვითარების შესწავლის პროცესში.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, ქართული კულტურული მემკვიდრეობის, კერძოდ სახვითი ხელოვნების, ერთიანი სისტემის შესანარჩუნებლად მიზამშეწონილი იქნება, სამართლებრივი მხარეების დაცვით, ისეთი მექანიზმების შემუშავება, რომლებიც ამ ნამუშევრების არსებობას დაიცავენ; უკიდურეს შემთხვევაში, საქართველოს ტერიტორიაზე გაყიდული ნაწარმოების მაღალხარისხოვანი ასლი ან ფოტო-ასლი უნდა რჩებოდეს.

ქართული სახვითი ხელოვნება კულტურული მემკვიდრეობის მნიშვნელოვან მონაკვეთს წარმოადგენს და მისი დაცვის და მართვის სისტემა სწირად უნდა იყოს განსაზღვრული, რაც შემდომში შემოქმედებითი პროცესების განვითარების სრულ სურათს განაპირობებს და საშუალებას მისცემს ხელოვნებათმცოდნეებს მაღალხარისხოვანი სამეცნიერო ნაშრომების შესაქმნელად.

Significance of Family and Private Collections in Cultural Heritage Protection System

Urushadze Tea

Tbilisi International University "Litera"

In history of each nation its spiritual world outlook experiences a process of development, and exposes with a different views at each stage in interrelation with various phenomena.

In the course of a time the stored specimens of material and spiritual culture established real worth of the nation and afterwards was formed as the cultural heritage, the significance of which disjoins the certain frames and takes the definite place in the world culture treasure.

Each century is conceived with its interesting and obvious heritage in such treasure, and the culture of each nation makes rich the view of the century.

The Georgian cultural heritage, which is historically marked as the ancient is not studied thoroughly, and in many cases enriches the world culture treasure. The Georgian culture filled the cultural heritage of the nation at all stage of development and at present keeps up abreast with the current art tendencies in the world, and the current processes in the times actively give an each at present too.

At present the Georgian cultural heritage is opened with a sufficient wide range and each direction. Its preservation and protection systems are represented in a way.

Many theoretical and practical problems reveal in the process of the science development process in connection with the protection of the cultural heritage at modern stage, and as always, time demands a reevaluation, anew analysis of the processes and estimation, which follow the science always, especially in the sphere of fine art and in this case the Georgian art is not an exclusion.

In connection to the significant political changes the art from the end of XIX century till the 30-ties of XX century in the first, and afterwards the art of the "Soviet" regime require the current transformations in the world outlook of art, the definite affection to the beginning, analyses, research of nature of the art form features and their functioning, anew study of the science study of the science slyly and "structure" of art language using the modern scientific advance principles, as to reveal it with creative potential and peculiarities of the science subsequent and modern period.

The creative works, kept at the museums, which represent basically the various stages of their creation do not carry a full picture completely and are often out of general context of development.

Profound study and objective estimation of creative work of each painter require to analyses all their significant works and join to the existing art processes which have been stimulating before them.

In time of the process of study of development of the Georgian fine art a definite role will, accomplish the protected works in family and private collections with the

material, which we have in presence. It's desirable to include them in the process of research. It must be mentioned, that during the last years such co-operation is activated and the protected works in the collections were used in many scientific articles and albums.

From time to time there are conducted exhibitions by the collections in the exhibition halls; In this case the family collections are in the most passive state.

In connection with the family and private collections there is a case, which is an object of a great attention, and is connected with many difficulties.

During the last decennials the art works existed in the private collections in case of definite conditions and causes defending the legal rules, and by means of private contacts and by other ways leave their borders of Georgia in a great quantity.

Intensive flow of fine work took place in the past and takes place at present too and it causes a great damage to the Georgian cultural heritage and science as in theoretical aspect, so in practical aspect too.

As we have already mentioned, in the beginning of XX century the pictures accomplished by Georgian painters under the influence of European modernism evoke a great interest because a role and an originality of each painter is invaluable in context of the current processes in Europe, and its creation is notable in the process of study of the Georgian fine art development.

The works created in time of the "Soviet" regime are notable too. They are marked out with their individual style, manner and multiple forms; it must be mentioned, that the art of this period represents a new type of artistic thinking and at present it deserves the right and objective estimation scientifically.

The Georgian fine art of the subsequent period arises heterogeneous discussions. A process of searching of new artistic forms proceeds, many questions arise- among which the first is- what does include an essence of the modern aesthetic frames. Afterwards-an exposure of the artistic system and forms, diversity of artistic means. Against such a background the works created by the Georgian painters make a picture of multiformity and originality from a point of view of their artistic forms and an interesting loading. Their protection and keeping must become an important problem.

Proceeding from the above mentioned it will be advisable to create and elaborate such a system with defending the legal mechanisms of all sides for Georgian cultural heritage, particularly for keeping the specimens of the fine art of all periods especially protected in family and private collections, which will stop their intensive flow and defend their existence in Georgia, and at the worst there would be left a copy of higher quality in time of taking out from territory of Georgia.

In our opinion, at present it is necessary to consider this problem at state structures together artistic institutions very seriously. It is advisable to set up a solid base in some artistic institution as to register such works and their copies.

The Georgian fine art is an important part of the cultural heritage, and its protection and control system must be defined rightly, which afterwards provide a full picture of study of the artistic processes development and assist art critics to create scientific works of higher quality.